

ERDÉSZETI LAPOK

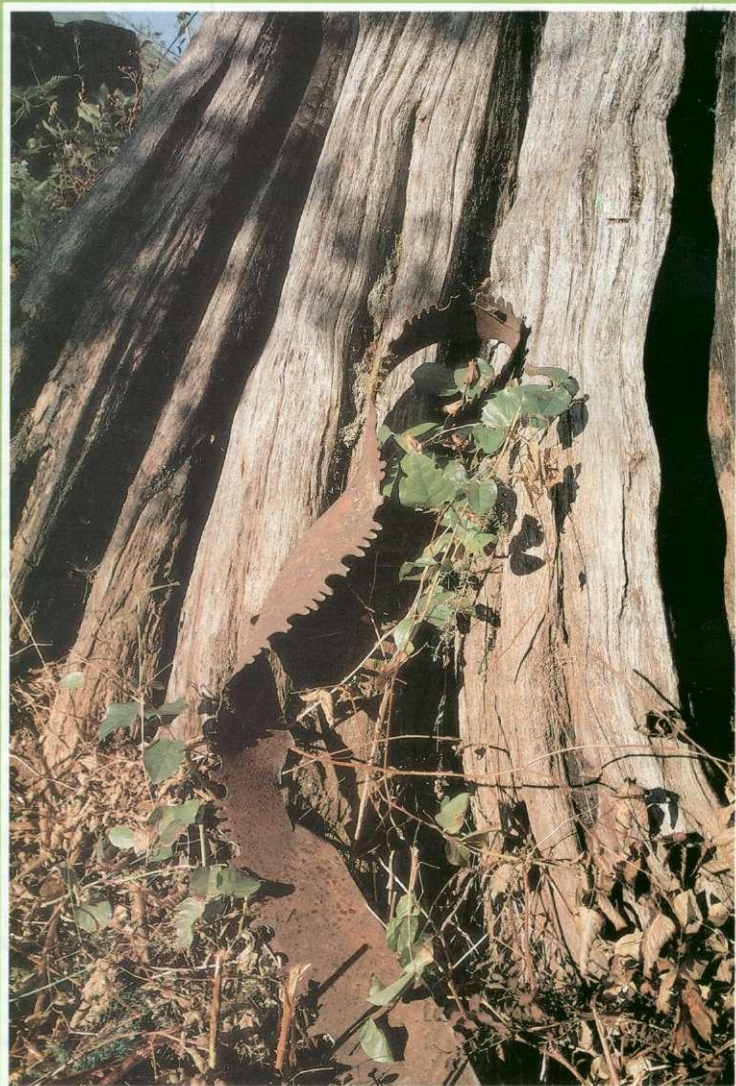
AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET LAPJA

ALAPÍTVÁ:
1862-BEN

Főszerkesztő:
PÁPAI GÁBOR

1996. SZEPTEMBER
CXXXI. évfolyam

Erdészeti Lapok

Az Országos Erdészeti Egyesület folyóirata

CXXXI. évfolyam 9. szám

(szeptember)

A Szerkesztőbizottság tagjai: Apatóczy István, dr. Balázs István, dr. Bartha Dénes, Gencsi Zoltán, dr. Gőbölös Antal, Kertész József, Kovács Gábor, Mizik András, Pintér Ottó, Pápai Gábor (a bizottság elnöke), Sántha Antal, dr. Szendrői László, dr. Szikra Dezső, dr. Szodfridt István, Varga Béla, Vaski László

FŐSZERKESZTŐ: PÁPAI GÁBOR

TERVEZŐSZERKESZTŐ: SÁGI MARGIT

Kiadó: Országos Erdészeti Egyesület
1027 Budapest, Fő u. 68.

Felelős kiadó: Dr. Szikra Dezső

Szerkesztőség: 1027 Budapest, Fő u. 68.

Telefon: 201-7737

Nyomdai munkák: Csathó és Társa Nyomdaipari Kft.
Eger

Felelős vezető: Csathó Emil

A kézirat lezárva: 1996. szeptember 2.

Terjeszti: az Országos Erdészeti Egyesület. Felvilágosítást a lappal kapcsolatban az Egyesület ad (1027 Budapest, Fő u. 68.) Megjelenik havonta.

A címlapon: Összebékítő elmúlás

Fotó: Pápai Gábor

СОДЕРЖАНИЕ

<i>М. КОСТКА:</i> Техническое развитие в пелях ведения натуралистического лесного хозяйства	274
<i>П. ХЕГЕДУС, А. КОЛТАЙ,</i> <i>М. ШАХАЛМИ:</i> Защита против <i>Fomes annosus</i>	277
<i>И. ТÓТ:</i> Чрезмерное пользование пойменных лесов Нижнего Дуная	280

TARTALOM

SZÁZHARMINC ÉVES AZ OEE

Dr. Király Pál: Az értelmiség útja a polgári demokráciából a népi demokráciába. A MTESZ létrehozása. 285

ERDÉSZETI POLITIKA

Dr. Tóth Béla: Végső szakaszukhoz érkeztek az előkészületek a Nemzetközi Nyárfa Bizottság budapesti üléséhez 287
Dr. Kollwenz Ödön: 1936. a magyar erdészet nagy esztendeje 288
Dr. Balázs István: Az Erdészeti Szolgálati Szabályzatról 269
Tóth Aladár: Erdészemlékmű a Mecseken 270
Tóth Aladár: A Honfoglalásra emlékezünk 271

ERDÉSZETI KUTATÁS

Dr. Boda Zoltán – Nyári István: Az ERTI műszaki fejlesztési kutatásának múltja és jelene 273
Dr. Kosztka Miklós: A természetközeli, többcélú erdőgazdálkodás műszaki fejlesztése 274
Hegedűs Péter – Koltay András – Sashalmi Miklós: Szegélyvédelem a gyökérrontó tapló ellen 277
Török András: A Hubertusz-szindróma 278
Dr. Szodfridt István: Haza! talajaink és az erdőtelepítés lehetőségei 279
Dr. Tóth Imre: Az erdők túlhasználata, elvékonyodása az Alsó-Duna-ártéren 280
Gribovski Zoltán: Vízmosáskötési munkálatok a Tarna vízgyűjtőjében (1) 281
Dr. Bordács Sándor: Hatósági helyzetjelentés a magtermelő állományokról 284

AZ ÉV FÁJA A MADÁRCSERESZNYE

Dr. Koloszar József: A madárcseresznye erdőművelési tulajdonságai, felújítása, nevelése 286
Dr. Csóka György: A madárcseresznye herbivor rovarai 286

ERDŐKERÜLŐBEN

Pápai Gábor: Erdészeti kiállítás a Vajdahunyadvárban 287
Dériföldi Antal: Reflexió a hosszúfás fakitermelésről 287
Dr. Kollwenz Ödön: Akarásnak (is) nyögés a vége! 288
Gyuricza Sándor: A mogyoró-alja gomba 289
Kárpát-modence fafaragói Vigánpetenden 290
Dr. Ráczné dr. Schneider Illdikó: Bemutatjuk az Erdészeti és Faipari Egyetem Múzeumát (2) 291
Apatóczy István: *Citius, altius, fortius* 292
Reményfy László: Levél. dr. Házás József képviselőnek 293
Wentzely Dénes: Ha üzen az erdő – menni kell 294
Bánó László: Erdei történet 294

KÖNYVISMERTETÉS

Rakonczay Zoltán: Andrédi Pál Cselekvő természetvédelem c. könyvéről 296
EGYESÜLETI HÍREK 83

INHALT

Dr. Kosztka, M.: Technische Entwicklung der naturnahen Waldwirtschaft 274
Hegedűs, P., Koltay, A., Sashalmi, M.: Randschutz gegen Wurzelpilz 277
Dr. Tóth, I.: Überforderung der Wäldern am unteren Donau-Überschwemmungsgebiet 280

CONTENTS

Kosztka, M.: Development of techniques for management of close-to-nature forests 274
Hegedűs, P., Koltay, A., Sashalmi, M.: Protection against *Fomes annosus* 277
Tóth, I.: Harvesting of floodplain forests along the Lower Danube 280

Százharminc éves az OEE

VIII.

Az értelmiség útja a polgári demokráciából a népi demokráciába. A MTESZ létrehozása.

„Magyarországon politikailag kétes időben mindig tapasztalható volt, hogy a nemzet fiainak minden rétegében találhatók olyanok, kik a hatalommal való tartást választják ... és az erő mellé sompolyognak, hogy az váljék igazsággá és hazafiassá!”

(Bedő Albert: Az Országos Erdészeti Egyesület alakulásának idejéből. Budapest, 1907. – 13. p.)

Cikk sorozatunk előző, VII. részében eljuttottunk az Országos Erdészeti Egyesület II. világháború utáni újjászervezéséig. A háború alatti utolsó életpéldájára, az „Erdészeti Lapok” 1944. évi decemberi füzetének megjelenésére, valamint az 1948. március 20-i vezetőségválasztó közgyűlés között eltelt mintegy három és fél esztendő alatt olyan fontos politikai-köztörténeti fejlemények mentek végbe az országba, amelyek az egyesület életében is sorsfordítónak bizonyultak.

Ebben a fejezetben arról lesz szó, hogy *niként került országunk, azon belül a magyar műszaki-gazdasági értelemiség, s vele az OEE is, a szovjetizálás útjára*, arra az útra, amelyet azután egy ideig népi demokráciának, majd a szocializmus építésének neveztek. Mert erre az útra – akár tetszett, akár nem – rá kellett lépni! Egyesületi szempontból ennek a folyamatnak fontos mozzanata volt a *Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetsége* (MTESZ) létrehozása 1948-ban.

„Ahol egyszer felhúzták az orosz zászlót...”

A hitleri Németország elleni nagyhatalmi szövetség vezetőinek jaltaikonferenciáján (1945. február 4-11.) egyértelműen eldőlt, hogy a Szovjetunió által a háború során elfoglalt kelet-közép-európai országok, köztük Magyarország is a szovjet befolyási övezethez tartoznak. A Szovjetunió ezzel gyakorlatilag szabad kezet kapott az ezen országok életébe történő intervenció minden formájának alkalmazására. Sztiálin és csapata nem is vesztegette az időt, hogy ezt a befolyási övezetet minél szorosabb kötelekekkel fűzze a Szovjetunióhoz. A 20. század második felében ehhez a leginkább célravezetőnek az unió és a megszállt kisebb-nagyobb országok ideológiai-politikai-gazdasági rendszerének összehangolása látszott; vagyis a megszállt országok szovjetizálása.

A berendezkedés hosszú távúnak ígérkezett, annak a nagypéteri birodalomépítő elvnek a jegyében, amely szerint *„ahol egyszer felhúzták az orosz zászlót, ott nem húzódik le többé!”*.

A kivetendő stratégiánál számításba vették, hogy a megvalósításból kivesszi a részét a megszállt országok társadalmi tényezőinek egy része is, akár érdekből, akár más megfontolásból. Az előző részben már történt célzás arra is, hogy Magyarországon a hosszú idő alatt felgyülemlett szociális problémák, az osztályellentétek, az elmaradt vagy meghicsakolt modernizációs kísérletek stb. természetesen talajt jelentettek ennek az együttműködésnek.

Hódítás forgatókönyv szerint

Amint a szovjet csapatok 1944 őszén-lelén az ország területének a Dunáig terjedő nagyobb részét elfoglalták, máris megérkezett Moszkvából az a kommunista emigráns csoport, amely hivatalosan a hatalmat megszerezni és a szovjet rendszert a magyar élet minden területén meghonosítani.

Ma már nem csupán az események menetéből következtethetjük ki, hanem *moszkvai levéltári forrásokból* is tudjuk, hogy az az

eszközökben nem válogatók politikai mestermunka, amely ezután 1945 és 1948 között hazánkban lezajlott, minden lényeges részletre kiterjedő *stratégiai terv szerint történt*. A szovjetizálás forgatókönyvét az SZKb/P Központi Bizottságában az ideológiai munkát és a megszállt területeken folytatott külpolitikai felügyelő titkár, Andrej A. Zsdanov dolgozta ki, akkor még segítéje, majd utódja, Mihail A. Szuvszov segítségével és természetesen az apparátus, valamint a Vjacseszlav Molotov által vezetett külügyi népbiztonság közreműködésével. A végrehajtást a helyszínen a magyarországi Szövetséges Ellenőrző Bizottság elnöke, Kliment Vorosilov marsall kísérte figyelemmel (aki ekkoriban már alaposan leértékelődött barátja, Sztálin szemében).

A párt értelmiségi politikája

E forgatókönyvnek egyik központi eleme volt az ún. *szövetségi politika*, annak pedig fontos alfejezete az *értelmiségi politika*. A hódítás természetrajzához hozzátartozik, hogy a bekebelezés közreműködőit nép vezetőrétegét, az értelmiséget veszi célba és az általa hordozott nemzeti ideológiát igyekszik a nép életéből kiiktatni. Esetünkben ez azt jelentette, hogy aki nyíltan ütközött az új hatalommal, azt gyorsan félreállították. A többieket *igyekeztek megnyerni* és alkalmazni mindaddig, ameddig munkájuk nélkülözhetetlennek bizonyult, majd a félig megbízhatókat lépcsőzetesen szeltek tálták. Közben megindult az új, saját nevelésű, a rendszerrel szolidáris értelmiség létrehozása.

Hasonló volt a módszer a civil társadalom szervezeteivel kapcsolatban is. Amint korábban már említettük, 1946-ban megkezdődött a régi társadalmi szervezetek tömeges, ezrelék-tízrevel történő felszámolása, betiltása. (Becsülés szerint kb. *70 ezer különböző társadalmi szervezet működött 1945 előtt Magyarországon.*) Közben, már 1945-től kezdve új, rendszerkonform szervezeteket is hoztak létre. A szervezetek számának csökkentése és a megmaradók koncentrációja nemcsak a társadalom szervezetszerettségét, ellenálló képességét gyengítette, hanem megkönnyítette a civil társadalom ellenőrzését, közben tarthatóságát, befolyásolhatóságát.

Szakszervezeti alapon indult...

Megemlékezzünk e pontján térjünk vissza ismét az OEE történetéhez. Az előadottak alapján sejthető, hogy e bonyolult politikai helyzet közepette az *OEE talpraállása nem lehetett csupán belső elhatározás kérdése*. Hanem valahol magasan, a politika szférájában egy kategorizáló döntés már megadta ennek lehetőségét. Ez a döntés összefüggésben lehetett a Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetsége (a MTESZ) létrehozásának szándékával. A hatalom terve szerint *ebben a szervezetben kellett összefogni a termelésel, a munkássággal legközvetlenebb kapcsolatban álló értelmiségi réteget*. (A szervezet neve az első tervezetben „Műszaki és Tudományos” volt. Nem tudni, hogy végül is az utóbbit miért szűkítették le „Természettudományi”-ra.)

A *műszaki értelmiség háború utáni szerveződése kezdetben szak-szervezeti alapokon indult meg*, először Szegeden és Pécsen. A fővárosban még javában dörrögtek a fegyverek, amikor a két munkáspárt, az MKP és az SZDP vezetőségének kezdeményezése alapján (!) 1945. január 18-án Pesten megkezdte működését a *Magyar Mérnökök és Technikusok Szabad Szakszervezete* (MMTSzSz). Úgy látszik, sűrűs volt a dolog, tartani kellett ama bizonyos forgatókönyv ütemét.

Az MMTSzSz meghatározó tisztségviselői az MKP tagjai voltak, négy programpontjából kettő pedig így hangzott: harc a fasizmus, a reakció, a kizsákmányolás ellen; a munkásosztály és a parasztság harcának támogatása. Ez már az új idők új dala volt.

... a MTE SZ létrehozása

Hosszúra nyúlta annak a politikai küzdelemnek a válasza, amely ebben a felemás szakszervezetben három és fél évig zajlott, amelynnek során a „baloldalinak” nevezett mértékadó tényezők fokozatosan kiszorították maguk közül minden más oda nem tartozónak minősített elemet (szociáldemokratát, kisgazdát stb.).

A *MTE SZ alakuló ülése 1948. június 29-én volt*. Az időpont bizonyára nem véletlen: két héttel a magyarországi diktatúra kitérjesedése, a két nagy munkáspárt egyesülési kongresszusa (június 12-14.), az egypárturalmi rendszer létrejötte után. Az események a szovjetizálás forgatókönyve szerint alakultak. S mivel a mór megtette kötelességét, a mór is mehetett. A gyakorlatilag pártirányítás alá került Szakszervezeti Tanács „javaslatára” iparági átszervezés címen az MMTSzSz 1949. május 31-ével beszűntette működését. „A mérnökök és technikusok szakszervezete elvégezte feladatát” – állapította meg elégedetten a „Szabad Nép” 1949. június 28-i száma.

Az MMTSzSz nyomába lépő MTE SZ teendőt a SZOT Titkárságának végrehajtó bizottsága foglalta össze 1949. július 2-i határozatában. S ismét született egy új jelszó: „Éljen a munkásság, a parasztság és a dolgozó értelmiség meghonthatatlan szövetsége!”.

Nem kizárt, hogy a rendszer részéről addig sanda szemmel nézett *OEE számára előremenekező lehetőségei, politikai menedéket jelentenek a fennmaradás szempontjából a MTE SZ*. Ugyanis még azon évben egyike volt a szövetséghez csatlakozó 14 egyesületnek. *Sébor* János elnök, *Jablanczy* Sándor titkár és a választmányi bölcsen döntött, amikor erre az elhatározásra jutott. Az OEE az akkori 1100 fős létszámát tekintve a *harmadik legnagyobb létszámú egyesülete* volt a 9500 fős szövetségnek, a 2200 főt számláló Magyar Csillagászati Egyesület, valamint az éppen akkor alakult 1500 fős Magyar Rövíd hullámú Rádióamatőrök Egyesülete után. A 14 egyesületből tíz volt a háború előtti alapítású régi egyesület. Korát tekintve az 1848-ban alapított Magyarhoni Földtani Társulat után az OEE volt a legöregebb, mivel már fennállásának 82. esztendejében járt.

Az állami és pártellenőrzés eszköze

A MTE SZ létezése, az OEE-nek az évek múlásával „kötelezővé vált önkéntes” szövetségi tagsága fennállt egészen az újabb, 1989/90-es rendszerváltásig (ami után a szövetség jellege valóban átalakult) és *meghatározó jelentőségű volt az egyesületi élet szempontjából*. Mint a legtöbb dolognak az életben, ennek a több mint négy évtizedes kapcsolatnak is voltak pozitív és negatív vonásai. Például a *szövetség volt az eszköz a tagegyesület párt- és állami ellenőrzésének, s ezért rendszeres kapcsolatban állt a pártközpont apparátusával*, az ellenőrzésre kijelölt osztállyal. Ez az ellenőrzés azonban a szövetség fennállásának nagyobb része alatt *nem bizonyult túlságosan keménynek és kellemetlennek*, mert az élet más területein tapasztalható politikai szélsőségeket itt általában tompította a vezető tisztségviselők és testületek intelligenciája, s rugalmas liberalizmusa. Az időnkénti pártvizsgálatok, beszámolóik arra is alkalmat adtak, hogy a MTE SZ a legfelsőbb pártapparátus elé tárhassa a szövetségbe tömörített értelmiség gondjait, panaszait.

Az ellenőrzésnek ez a rendszere, az arra való hivatkozás lehetősége megemeltette a tagegyesületeket és vezetőiket az alacsonyabb

(területi, szakágazati) pártszervek olykor kicsinyes kellemetlenkedéseitől.

Bizonyos előnyt jelentett az is, hogy *idővel a MTE SZ ismert fogalomná válhatott a közéletben* (sőt külföldön is), többek között azért is, mert fennállásának évtizedei alatt sikerült elkérőlnie az egy időben oly gyakori átszervezéseket, nérváltozásokat. Továbbá fontos *információs csatornákat is jelentett*, mert vélt gyakran jöttek körébe felső szintű állami és pártvezetők. Ezeken a közvetlen találkozáson olyan információkhoz is hozzá lehetett jutni, amelyeket egyéb csatornákon keresztül nemigen lehetett volna megszerezni.

Rugalmas szövetségi politika

Nagyon fontos szerepet játszott a szövetség a műszaki-tudományos értelmiség, így az *OEE nemzetközi kapcsolatainak alakulásában* is. A MTE SZ-nek ugyanis sikerült elérnie, hogy a nemzetközi rendezvényekből, szakmai turizmusból stb. származó önálló devizabevételeinek bizonyos hányadát saját céljaira visszatárhassa. Ebből azután nemzetközi szervezetekben való részvétel tagsági díjait, egyesületi tagok külföldi nutzásait stb. finanszírozhatta. A külföldi utazásokkal kapcsolatban előnyt jelentett az is, hogy a MTE SZ illetékes tisztviselőin keresztül (a közvetlenebb személy- és helyzetismeret révén) jobban érvényesülhetett a *bizalmi elv* az utazások engedélyezése szempontjából. A kicsi, de ezen a vonalon nagy gyakorlattal rendelkező *apparátus* pedig sokat segített az egyesületeknek az utazások technikai lebonyolításában (a menetjegyek beszerzésében), a devizaellátásban folyósításában, a vízumbeszerzésben stb.).

A MTE SZ külpolitikájának, nemzetközi munkájának előnyös vonása volt az is, hogy el tudta oszlatni vagy legalábbis korlátozta között tudta tartani a szovjeteknek az őrrendeseten bővülő nyugati kapcsolataink miatt ébredező bizalmatlanságát. Ugyanakkor magyar szempontból úgy tudta rugalmasan alakítani a többi szocialista ország hasonló szervezeteivel fennálló kapcsolatokat, az ugyancsak a szovjetek által szorgalmazott ún. szocialista integráció társadalmi előmozdítását, hogy annak inkább csak az előnyös oldalai érvényesültek. (Bár ezen a téren kétségtelenül sok volt az államközi kapcsolatokra is jellemző bürokratikus űresjárát.)

Persze, voltak a *szövetségi életnek kényelmetlen vonásai* is. Például időnként felbukkantak az egyesületi autonómiát negatívan érintő *centralizációs törekvések*, amelyek valódi szövetség helyett valamiféle „minisztérium – állami vállalat” modellben gondolkodva, alás fölerendeltségi viszonyban szereték volna látni a szervezet működését. Mások a pártköteleketeek szorosabbra fűző, *átpolitikáltabb*, szocialista tervgazdasági ciklusokban gondolkodó, a népgazdasági tervek kiszolgálásáért élő egyesületeket kívántak. Mindez azonban – amint említettük – egyes vezető tisztségviselők személyes motivációja volt.

Egyesületünk 130 éves történetét dióhéjba foglaló kis dolgozatunknak nem lehet célja a MTE SZ történetének komplex, értékelő elemzése. Ez önmagában vaskos tanulmányt igényelne. (Reméljük, hogy előbb-utóbb kézbe vehetjük ezt is, hiszen számos OEE-tag is tevékenykedett a MTE SZ különböző testületeiben és területi szervezetiben.) Egy teljes fejezetet kellett azonban szánni a MTE SZ-korszaknak, mert ez több mint 40 évig tartott, vagyis az *OEE eddigi életének egyharmadára vonatoma a béléget. Hatását napoma érzé-
hettük*; meghatározta lehetőségeinket, befolyásolta szervezetünket, munkatervünket és munkamódszereinket, pénzgazdálkodásunkat, életfeltételeinket.

Cikkorozatunk következő részében ezeket a témákat fogjuk áttekinteni.

(Folytatjuk.)

Dr. Király Pál

Végző szakaszukhoz érkeztek az előkészületek a Nemzetközi Nyárfa Bizottság budapesti üléséhez

A szaksajtóban már többször is hírt adtunk arról, hogy a Nemzetközi Nyárfa Bizottság a soron következő ülését Budapesten tartja, ez év október 2-4. között. Elismerése az azoknak az erőfeszítéseknek, amelyeket a magyar szakemberek, gazdálkodók a nyárfatermesztés fejlesztése érdekében tettek, és amelyek fagazdaságunk jelentős javulását eredményezték.

A budapesti ülést négynapos kelet-magyarországi tanulmányút előzi meg. Ennek során alkalom nyílik hepillantást nyújtani a magyarországi nyárfatermesztés termőhelyi feltételeibe, különös tekintettel azokra a termőhelyi korlátokra, amelyek meghatározzák nyárfatermesztési lehetőségeinket és az elérhető természetési eredményeinket. Jó alkalom lesz annak érzékeltetésére is, hogy a sajátos magyarországi termőhelyi viszonyok mellett a külföldön bevált klónok és természetési eljárások általában csak szigorúan kritikus ellenőrző vizsgálatok, honosítási eljárások eredményei nyomán használhatók. Kiemelt célja a tanulmányútnak éppen a nyárfakutatók és nyárfatermesztők együttes munkássága eredményeként kialakított, a magyarországi nyárfatermesztési lehetőségeinket, kívánalmakat megfelelően kialakított üzemi természetési módok bemutatása.

A sajátos magyarországi nyárfatermesztési feltételekre való hivatkozás ellenére is számítanunk kell kritikai észrevételekre. Borítékolni lehet előre is – minthogy ezek ismételtelen elhangzanak külföldi nyárfatermesztő vendégeink részéről –, hogy a kritikák tárgyai elsősorban a sűrű ültetési hálózat, a nyeselek elhanyagolása és a magas vágáskor (túltartottság) lesznek. Ismervé ezeket az ismétlődő megjegyzéseket, a tanulmányút bemutató programhelyeit igyekeztünk úgy kiválasztani, hogy lehetőleg ne adjanak okot ezeknek az észrevételeknek a hangoztatására. Sajnálatos „önkritika” a nyárfatermesztésünkről, hogy csak hosszas utánjárással és így is csak

részben lehetett találni és a programba beiktatni olyan nyárfasokat, amelyek viszonylag kevés okot szolgáltatnak hasonló észrevételekre. Vagyis egy ilyen alapos utánjárás, elemzés arra mutat, hogy bizony sok még a tennivaló a magyarországi nyárfatermesztés korszerűségét illetően...

A tanulmányúton bemutatunk egy nyárfaanyagot feldolgozó középüzemet, valamint a vásárosnaményi faforgácslemez gyárat.

A Nemzetközi Nyárfa Bizottság budapesti ülésének tartalmi jellegével kapcsolatban a szakmai közvéleményben az a nézet, illetve szóhasználat terjedt el, mintha ez egy nemzetközi nyárfa kongresszus, konferencia lenne. A rendezvény elsősorban a Nemzetközi Nyárfa Bizottság (IPC) belső, zárt körű, időszakos tanácskozása, a hivatalos elnevezése is „a Nemzetközi Nyárfa Bizottság 20. Ülése”. Az IPC szakmai tevékenysége elsősorban a szakmai munkabizottságokban folyik; ezt egészítik ki a belső szervezeti-szervezési kérdésekkel foglalkozó plenáris ülések. A munkabizottsági tanácskozásokon számolnak be a résztvevők az előző ülés (ez 1992-ben a spanyolországi Zaragozában volt) óta eltelt időszakban elért előrehaladásról, kutatási és természetési eredményekről. A plenáris ülések tárgyalunk meg egy-egy kiemelt, az ülés központi témájává megtett kérdést. A budapesti 20. ülés központi témája: „Környezeti és társadalmi kérdések a nyár és fűz termesztésben és felhasználásban”.

Minthogy a Nemzetközi Nyárfa Bizottság a FAO egyik szakmai intézménye, az ülés tárgyalási nyelvei is a FAO hivatalos nyelvei, azaz angol, francia, spanyol (kiemelten az angol). A szervezőbizottság minél több alkalommal igyekszik lehetővé tenni a magyar nyelvű tolmácsolást, kivéve amikor ennek technikai akadályai (pl. a tolmácsolási berendezés hiánya) vannak. Az ülés színhelye a budapesti Hotel Agro.

Jóllehet az IPC ülésai civilek zárkórűek, korlátozott számban lehetőség van az egyes nemzeti nyárfabizottságok szervezésében nyárfatermesztők, -feldolgozók, -forgalmazók, -kutatók részvételére is. Ezt a lehetőséget a magyar fél is megkapta. A részvételi létszám-korlátozás miatt a szervezőbizottság nem adhatott ki nyílt részvételi felhívást, hanem a jelentősebb nyárfatermesztő cégek, a magántermelőket képviselő szervezetek, feldolgozók, forgalmazók részére nyújt részvételi lehetőséget, a rendezési költségeket, kiadványok költségeit fedező részvételi díj befizetése mellett.

Az IPC 20. ülés magyarországi rendezését a Földművelésügyi Minisztérium a (PL)-val kötött szerződésben vállalta. A szervezéssel az FM Erdészeti Hivatala útján az Erdészeti Tudományos Intézetben létrehozott, több intézmény munkatársából álló szervezőbizottságot bízta meg.

*Dr. Tóth Béla
az IPC Végrehajtó Bizottság tagja
a szervezőbizottság tagja*

„Nyomdatermékek és ökológia” címen állásfoglalást

adtak ki a német folyóirat- és újságkiadók, valamint az európai hasonló vállalatok szövetségei, amelyben kifejezésre juttatják, hogy milyen lényeges érdekeik fűződnek az erdők ökológiai alapozottságú használatához, fenntartásához. Felhasználói oldalról különböző biztosítékokra tesznek javaslatokat és ezek kidolgozásához kérik az egyes vállalatok közreműködését. Indokolja ezt az a körülmény, hogy a kiadók nagy mennyiségű faterméket – cellulózt, papírt – használnak fel, amely nagyrészt külföldről származik és termelői oldalról nincs meg a kellő biztosíték a fenntartható mértékű fatermelésre, erdőhasználatra.

(AFZ/DW 1996. 12. Ref.: Jérôme R.)

1936. a magyar erdészet nagy esztendeje (Emlékezzünk a 60 év előtti eseményekre)

Az 1936-os év a magyar erdészet részére rendkívül jelentős volt, mert 1936. augusztus 24. és szeptember 9-e között a II. Nemzetközi Erdőgazdasági Kongresszust és az Erdészeti Kutatóintézetek Nemzetközi Szövetségének IX. Kongresszusát Magyarországon tartották, ami a magyar erdőgazdálkodás és a magyar erdészek nemzetközi elismerését jelentette. Erre az alkalomra már évekkel előbb megkezdtek a felkészülést, így 1934-ben *Wendl Miklós*, a soproni Bányamérnöki- és Erdőmérnöki Főiskola geológiai tanszékének vezetője, egyetemi tanár és *Fekete Zoltán* geológus a kongresszus számára geológiai felvételeket végeztek a bemutatásra kerülő erdőbirtokokon. A kongresszus előadásainak és tanulmányútjainak szervezését *Roth Gyula*, a Főiskola erdőművelési tanszékének vezetője, egyetemi tanár fogta össze. A kongresszus résztvevői részére *Lesenyi Ferenc* egyetemi tanár, az erdészeti jog és a nemzetgazdaságot előadója „A magyar erdőgazdaság története és mai helyzete” 24 fényképpel illusztráltan a magyar erdőgazdálkodás múltját és akkori helyzetét magyar és német nyelven megjelentetett könyvből ismertette. A könyv két részre tagozódott. Az I. rész a múltat Szent Istvántól a trianoni békéig tárgyalta. A II. részben „A mai magyar erdőgazdaság” cím alatt az akkori erdőgazdálkodást, az erdőségek természeti és gazdasági viszonyait, a magyar erdészeti jogot, az erdészeti szakképzést és szakirodalmat ismertette és az egyesületi életéről adott rövid ismertetést. Az akkori magyar erdőgazdálkodással és erdőgazdasági problémáival, eredményeivel a helyszínen találkozhatak.

A résztvevőkre való tekintettel két programot állítottak össze, az egyiket a szakma, a másikat a családtagok és a vendégek részére. A program a következőképpen alakult: augusztus 25-26. Sopron, augusztus 27-28. Balatonfüred, augusztus 29. Pécs, augusztus 30-31. Szeged, szeptember 1-4. Budapest, szeptember 5-6. Debrecen, szeptember 7-8. Lilla-füred, szeptember 9-én Budapesten ismerkedési, egyben búcsúest. A kongresszus résztvevői megfelelő tájékoztató programismertetőt kaptak. Ezek közül részletesen a kongresszus rövid másfél napos pécsi eseményeit ismertetem.

A kongresszus résztvevői augusztus 28-án délután érkeztek Balatonfüredről autóbusszal Pécsre. A pécsi rendezvényen 19 országból 56 erdőstudós (amerikai, angol, belga, cseh, dán, finn, francia, holland, indiai, japán, jugoszláv, lengyel, német, norvég, olasz, román, skót, svéd, svájci),

magyar részről 13 fő (*Molcsányi Gábor*, az FM Erdészeti Főosztályának vezetője, *Fehér Dániel*, *Roth Gyula*, *Vági István* és *Wendl Miklós* egyetemi tanárok, *Lengyel Sándor* kaposvári erdőgazgató, *dr. Magyar Pál*, *Ijjász Ervin*, *Haracsi Lajos* egyetemi tanársaik, *dr. Mihályi Zoltán*, az Országos Erdészeti Egyesület titkára, *Szeles István*, ifj. *Roth Gyula* kutatási segédedzők, *Kossow Józsefné* vendég, *Roth Gyula* leánya) vett részt. A pécsi program délután 3 órakor kezdődött a városi erdő „A” gazdasági osztályának 43-56-os tagjaiban. Itt *Roth Gyula* részletesen ismertette kísérleteit. Összesen 114 kataszteri holdon (65,6 ha) létesített kísérleti területeket, ahol csoportos, vonalas, ékvágásos és pázstás felújítási és gyérítési kísérletek beállítása történt. Az ismertetés és a területek bejárása után a fehérrúti menedékházban elköltött uszonna, ezt rövid városnézés követte, ami a székesegyház, a római katedrális és a belklinikai udvaron álló minaret megtekintéséből állt. A vendégek és a családtagok részére összeállított szórakoztató program az akkor híres „Littke”-féle pezsgőgyárban koccintással egybekötött látogatással kezdődött, ami után a városi erdőbirtval a kozári vadászházban rövid erdei sétával egybekötött uszonnás kirándulást biztosított. A város törvényhatósága a résztvevők tiszteletére a pécsi Nemzeti Casinóban vacsorát adott, amelyen „város közönsége nevében” *Makay István* helyettes polgármester üdvözölte a kongresszus résztvevőit.

A tudományos ülést másnap, augusztus 29-én az „Erzsébet Tudományegyetem” aulájában tartották a következő előadásokkal: *Ludwig Fabricius* egyetemi tanár, München: „Varázsvessző az erdészetenben”, *Peter Georgievics*, Beograd: „Szifiliszbetegség a juhoszláv erdőkben”, *dr. Magyar Pál* egyetemi tanársegéd, Sopron: „Sziklásítás”, *Marian Nunberg*: „Másként károsítók az erdei fenntartó-bagoly-pille által megtámadott állományokban”, *Marian Sokolowski* egyetemi tanár, Varsó: „A lengyel vörösfenyő”, *Roth Gyula* egyetemi tanár, Sopron: „Vonalas szálalás”, *Hans Weingertl*: „Regionális átterjedés az erdőgazdaságban”. A pécsi tudományos ülésen a vármegye erdőüztszjei csaknem teljes számban megjelentek. A pécsi rendezvényen négy tolmács, angol, francia, német és szláv nyelven biztosította az előadások fordítását és a szükséges vendégkísérőket: *dr. Sik Elemérné*, vitéz *Rábay Gyuláné*, *Gosztonyi Elemérné* és *dr. Gombos Lilly*, a pécsi társaság köztszertelben állott hölgyei. A „Nádor” szálló éttermében tartott búcsúest után délután 4 órakor utaztak tovább autóbusszal Sikondára, ahol a gyógyfürdő megtekintése és a Pécsi Székesegyházi Uradalom árpádetői erdőgondnoksága által történt vendéglátás után következő állomáshelyükre, Szegedre utaztak. A búcsúzás alkalmával a vendégek mind a szakmai programról, mind a pécsi vendéglátásról nagy elismeréssel szóltak.

Úgy gondolom, a millicentenáriumi évében a magyar erdészet hatvan év előtti nagy sikeréről sem fölösleges megemlékezni.

Dr. Kollwenz Ödön

Éremszorozattal hívja fel a figyelmet a német „Veszélyben az erdő” alapítvány az erdők fenntartására irányuló tevékenységére nézve legjelentősebb helyekre. A legújabb ezüstérme a bajor erdőt idézi, egyik oldalán egy nevezetes erdei kápolna, a másikon jellegzetesen hegyvidéki lucfenyő képeivel.

Az érem ára 59 DM, amiből 10 az alapítvány tevékenységével kapcsolatos kiadások fedezésére szolgál.

(AFZ/DW 1996. 12. Ref.: *Jérôme R.*)

Az Erdészeti Szolgálati Szabályzatról

A szakmabeliek által közismerten a 126/1995. (X. 18.) Kormány számú rendelet deregulálta, azaz hatályon kívül helyezte, az „Erdészeti Szolgálati Szabályzatát”-nak és az „Erdész Egyenruha-viselési Szabályzatát”-nak kiadásáról szóló 8/1982. (IV. 16.) MEM számú rendeletet és annak jelentős számú mellékletét.

Ez a döntés elég komoly gondot és tanácstalanságot okozott az erdőgazdálkodó szervezeteknél, valamint az erdészeti szakemberek körében, miután ettől kezdve vélelmezhető volt, hogy sem a szolgálati fegyver, sem pedig az egyenruha viselése stb. esetleg nem jogszerű.

Szerencsére a fenti jogszabályi döntés nem érintette, a mindenki által csak „erdőtörvénynek” nevezett, az 1961. évi VII. törvényt és azon belül is a 24. § (3) bekezdésében leírtakat, amely szerint: „Az előző bekezdésben felsorolt személyek – mármint őrzési teendőket ellátó és azokat irányító személyeket, erdőőröket (megjegyzés: tőlem) – közül az állami vállalatok (szervek) alkalmazásában álló dolgozók, valamint a kizárólag erdő, fásítás őrzésével foglalkozó erdőőröket megilleti az egyenruha viselésének, valamint a szolgálati lőfegyver viselésének és használatának joga.” Ugyancsak biztosítja a lőfegyver, gáz- és riasztófegyverek megszerzésének és tartásának engedélyezési lehetőségét a 14/1991. (X. 31.) BM rendelet, amely a 20. számú mellékletében részletesen felsorolja azokat a munkaköröket, vezérigazgatótól szakerdészig stb., amelyek az engedélyezés szempontjából az erdész fogalma alá tartoznak. (A felsorolást és a megnevezéseket a jelenleg kialakult erdőgazdasági részvénytársaságok munkaköri megnevezésének megfelelően, valamint a magánerdőgazdálkodás kialakulásának, illetve erdő őrzésének figyelembevételével feltétlenül módosítani és kiegészíteni szükséges.)

Csak a megnyugtatósnak ítélt magyarázat és türelemkérés volt a lehetséges megoldás ebben az időszakban azzal, hogy a viselés és használat jogát a törvény biztosítja, senkitől nem kell a szolgálati fegyvert bevonni, a járandóságot megvonni.

A másik gyors intézkedés az volt, hogy soron kívül elkészítettük az új szövegű „Erdészeti Szolgálati Szabályzatát,” legalábbis annak minisztériumi rendelettervezetét és gyorsított útbenben egyeztetett az érdekelte szervezetekkel, társhatóságokkal.

Tagadhatalanul sokféle javaslatot kaptunk a tervezet véleményezése során. Tulajdonképpen azok leg többjét szakmailag, jogilag, alapelképzeléseinkre nézve kezelhetőnek tartottuk és jelenleg is annak tartjuk. A véleményezők között szerepeltek erdőgazdálkodó részvénytársaságok, érdekképviselői szervezetek, szakszervezetek és irányító, felügyeleti szervezetek is. A teljes anyag jelenleg együtt van, csak az összedolgozásra vár és a jogszabályilag szükséges ismételt csúszásokat kell végrehajtani.

Amíg ez a folyamat lejártszódot, ismételtlen közbejött egy másik probléma is, amely szintén hátráltatta az Erdészeti Szolgálati Szabályzat megjelenését.

Nevezetesen, a Belügyminisztérium tárcaközi egyeztetésre kiadta „A fegyveres biztonság őrőszolgálatról, őrségről” szülő törvénytervezet. Ebben kerestük az erdészeti hatósági személyeket (vagy még a természetvédelmi őrt, a vadőrt, erdőőrt, halőrt, mezőgazdasági őrt stb.), akik a törvénytervezetben felsorolt hatósági feladatokat jogosultak lennének az erdő őrzése során ellátni és hatósági jogosítványokkal rendelkezni.

Nem találtak.

A tervezetben ugyanakkor szerepelt, hogy a nemzeti vagyon védelmére különleges őrszervezetet lehet létrehozni.

Gondoltuk, ebbe a fogalomkörbe a 313 millió bruttó köbméter faállományú 1 884 000 hektár erdőterület, annak őrzési szükségessége is beletartozik.

Tévedtünk. Ez a jogszabály lényegében másról szól.

Nem baj.

Marad az általunk is – mármint az erdészársadalom részéről – jobbnak tartott megoldás, mely szerint az erdő őrzésére az erdészeti szakszemélyzet kapjon a továbbiakban is jogilag, szakmailag, hatáskörileg felhatalmazást és jogosultságot. Ehhez adják meg a szükséges hatósági, tárgyi, anyagi feltételeket, valamint illesse meg az erdészeti szakszemélyzet tagjait e tevékenység gyakorlása során a büntetőjogi védelem.

Az események felgyorsultak és a parlamenti döntések eredményeként az alapvető problémákat, illetve gondokat az időközben megjelent, az Erdőről és az erdő őrzéséről szóló 1996. évi LIV. törvény X. fejezete, annak több paragrafusa rendezte az erdő őrzésének alapvető témáit. Csak figyelemfelkeltésként emeljek ki néhány szabályozást: az erdészeti szakszemélyzet tagját a törvényben leírt tevékenységének gyakorlása során megilleti a büntetőjogi védelem (88. §), az erdő őrzésével megbízott erdészeti szakszemélyzet tagja szolgálati területén, amennyiben egyébként megfelel a külön jogszabályban írt egyéb feltételnek, jogosult... többek között... egyenruhát, valamint szál- és marok szolgálati lőfegyvert viselni, a vagyonőrök jogosultak a külön jogszabály alapján egyébként megillető intézkedések megételére; igazoltalni, erdőterület elhagyására felszólítani, terméket visszatartani, hatóságnál eljárást kezdeményezni stb.

A részletes törvényi megfogalmazástól most eltekintettem, mert a fogalmak közismertek az erdészek számára és az a lényege, hogy „visszakaptuk” a régi jogositványok jelentős részét.

Most mar világos mindenki számára a további feladat.

A törvényi felhatalmazás alapján el kell készíteni a végleges Erdészeti Szolgálati Szabályzatát, és az Erdész Egyenruhaviselési Szabályzatot, miniszteri rendelet formájában egységes rendszerbe foglaltnak.

Az erre a célra létrehozott munkabizottság munkáját megkezdte, inkább folytatja, miután a fentiekben leírtak szerint már az alaptervezet szövege készen van, csak a beérkezett javaslatokat kell kritikaiabban értékelve beépíteni a véglegesnek szánt rendeletbe – tervezetbe.

Néhány alapvető szempont, amit érvényesíteni szeretnénk, a következők:

Két hatósági vonal kerüljön be a szolgálati szabályzatba. Az egyik a szakmai erdőfelügyelet, a másik az erdőgazdálkodói kör, a vezérigazgatótól az erdőőrig bezárólag.

A hatósági feladatoktól ellátó személyek esküt tesznek, igazolványt, alkalmazási szempontból megkülönböztető jelvényt kapnak. Az erdőőrként alkalmazott személyek külön vizsgaszabályzat szerinti témakörökből vizsgát kötelesek letenni.

A szabályzat körébe tartozó személyek esetében a jogok és a kötelezettségek körét a törvényi kereteken belül részletesebben fogalmazza meg a szabályzat, amelyhez kapcsolódik a szolgálati fegyver viselése és használata, szakmailag részletes ismertetése.

A szabályzatban szereplő beosztásokban, munkakörökben foglalkoztatott személyek – munkavégzési területüktől függően és hatósági jogosítványai stb. szerint – némileg eltérő mértékben erdészegyenruha, védő(munka)ruha és különböző felszerelési tárgyak viselésére, használatára szereznek jogosultságot.

Az erdész és az erdőőr egyenruházatának, védő(munka)ruhájának és felszerelésének biztosításáról a foglalkoztatója, illetőleg megbízója gondoskodik. A többi hatósági személy esetében az anyagi terhelés módja, mértéke még további egyeztetést igényel.

Az Erdészeti Szolgálati Szabályzata, mellékletei ennél azért jóval részletesebben tartalmazzák az erdészeti szakszemélyzet jogait, kötelezettségeit, hatáskörét.

Rövidesen napvilágot lát az új, korszerűsített, napjaink követelményeit figyelembe vevő szolgálati szabályzatunk.

Dr. Balázs István

Erdészemlékmű a Mecseken

A régi római út mellett, Lapon az 1956-ban lerombolt vadászház helyén 1996. május 10-én emlékművet avattak. A lábazatot hatféle faragott kőből falazták: andezit-, vörös homokkő-, fonolit-, zöld- és rózsakristályos mészkő- és gránitból. A kőzetek nevét saját anyagukba vésték. A felső rész, amelybe a fekete gránit táblákat helyezték, a környéken található szürke triász kori mészkő „mosott” darabjaiból, faragás nélkül készült.

Az emlékművet Felcser László és Tóth Aladár tervezte és a Mecseki Erdészeti Rt. költségén építették meg.

A Remeterét felőli oldalon a tábla szövege:

A HONFOGLALÁS

1100. évfordulójának
tisztelőre

a Mecseki Erdészeti Rt.
1996.

A Tubes felőli oldalon a tábla szövege:

A hét magyar törzs

NYÉK, MEGYER, KÜRT-GYARMAT,
TARJÁN, JENŐ, KÉR és KESZI
szövetségét jelképezi a hét mecseki kőzet

A rendező üdvözölte a megjelenteket, külön azokat, akik gyalog jöttek fel Lapisra. Az emlékmű előtt vadászkürtösök és az Árpádtetői Erdészet erdészei álltak díszőrséget. Az ünnepség zászlófelvonással és a Himnusz elnéklésével kezdődött. Schmotzer András elnök és Káldy József vezérigazgató a díszőrség sortíze közben leplezték le az emlékművet.

Ünnepi beszédében a rendező, Tóth Aladár hangsúlyozta: csodálatos, hogy a hét magyar törzs szövetségét kötött és nemzetté kovácsolódott. Még csodálatosabb, hogy rövid időn belül hazát kerestek és találtak. A legsodálatosabb pedig az, hogy 1100 év után itt és most ezen történelmi eseményekre emlékezhetünk.

Koszorút helyeztek el az OEE és a Mecseki Erdészeti Rt. Őseink nevében honfoglalás kori ruhában két ifjú lovas erdei csokrot hozott és bemutatott a nyilazást a lovon hátrafelé fordulva. Itt emlékezett meg a rendező, hogy milyen sokat

Az emlékmű

Fotó: Nigriny Zoltán

köszönhet nemzetünk a lovaknak, az erdőben még most is használják azokat. A magyar hölgyek nevében Láncné Varga Sarolta amatőr író emlékezett meg, és egy ifjú lovas hölgy dámanyeregben hozta a koszorút. Az erdészetek közül a bolyi csemetekert koszorúja volt a legszebb, amelyet csemetekből, erdei fák és cserjék virágaiból és terméseiből készítették. A Szózat elnéklésével, zászlófelvonással és a vadászkürt szavával zárult az ünnepély.

Az időjárás végtére kegyes volt, mert lehetett volna rosszabb is, ugyanis az avatás előtt esett, alatta szemerkélt, utána pedig zuhogott...

Ha Péccset járnak, keressék fel az erdészek emlékművét!

Tóth Aladár

A svájci szövetségi erdőigazgatóság 1995 végével megszigorította az erdőtörvény végrehajtását erdő/vad vonatkozásában. Ettől kezdve erdőművelési tevékenységet csak abban az esetben támogatnak, ha a vadászteríték kanton viszonylatban megállapított mértékben fiatal nőnemű egyedekből áll. A jövőben az erdőművelésnek élettérjavító szempontokat is figyelembe kell vennie. Az igazgatóság az erdőművelési tevékenység támogatását annak igazolásához köti, hogy a csülkösvad állománya a kanton háromnegyedén a termőhelynek megfelelő fafajokkal való felújítását minden védekezési intézkedés nélkül lehetővé teszi. Az erdőtervezés számoljon méltányosan a terület vadéleti kérdéseivel. A vadkárhelyzetet és annak változásait tárgyalagos módszerekkel ellenőrizni kell.

Nagy havazások után több tartományban is olyan mértékű kéreghántás volt tapasztalható, ami meghaladta az általában előfordulókat. Figyelembe kell venni ehhez, hogy az ország 26 kantonjából 7-ben él a szarvasállomány 97%-a és ezekre jut Svájc erdőterületének 34%-a. Az első egészségügyi felmérés során – 1982 és 1986 között – a 7-18 cm átmérőjű törzsek mintegy 1%-a bizonyult hántáskárosultnak. Ez azóta a vártnál kevésbé ártalmas következménnyel járt, így megítélése ma kevésbé drámai.

(AFZ DW 1996. 7. Ref.: Jérgoma R.)

A Honfoglalásra emlékezünk

Történelmi jelentőségű helyen állunk itt Pécs városa felett, a Mecsek egyik legszebb részén. Lapison. Nyeregponton, hágónak, vízválasztónak vagy átjárónak is nevezhető ez a csomópont, amely pontosan olyan magas van, mint a Misina, vagyis 530 méteren. Itt vezetett át a rómaiak útja a gerincen Fenékpuszta és a Balaton felé. Nem messze innen, állt a római őrtorony, a Castrum, amelynek alapjait ismét benőték a cserjék és a fák. Türelmesen várja a jobb időket, amikor lehetőség lesz a feltáráásra. A várostól idáig vezetők római utat pontosan nem ismerjük, de valószínűsíthető, hogy a szőlők között jött fel a Mandulás környékéig, majd a mostani kövesút nyomvonalát követte idáig.

A szekeres világban forgalmas hely volt Lapis. Erre jártak Pécsre Vágot, Bános, Orfű, Rákos, Barátúr és a többi község lakói, ha nem akarták az egész Mecseket megkerülni. Nagyon sok fát szállítottak a vásárookra. A forgalom ellenőrzésére építettek ide az erdészek egy őrházat, amelyben a személyzet felváltva tartott ügyeletet éjjel is. Itt volt a szér megállás alatt a határ 1918-tól 1921-ig. A két háború között építették több részletben a kövesutat Árpádtetőig, amely összekötötte a várost a Kaposvár és Komló felé vezető úttal. 1936-ban helyezték el itt dr. Csörgőy Titusz, a madárvédőnek az emlékművét.

És egyszer hirtelen nagyot változott a világ: idegen hatalom parancsára elvették a vidék gazdáiól a földeket, felszerelest, lovakat. Arra kényszerítették őket, hogy megszokott ősi életformájukat és otthonukat – amely egyben a munkahelyük is volt – elhagyják és a városokba költözve keressenek munkát és megélhetést a családjuknak. A forgalom szinte megszűnt, csak a kirándulók és az erdészek jártak erre.

1956-ban a szovjet tankok nemcsak a pálosok templomát lőtték át a városban, hanem ezt az őrházat is. Feléleltem már nem engedték, így lebontásra került. A kis Csörgőy-emlékművet is ledöntötték, amelyet most újjáépítettünk. Változást hozott az orfűi tavak létesítése és megépült a Remeterét felé az összekötő út, így a forgalom élnéki kezdett. Ez Lapis rövid története.

Itt, ezen a történelmi helyen építették fel az erdészek emlékművét és itt ünnepelhetjük hazánk történelme egyik legjelentősebb események, a HONFOGLALÁS-nak 1100. évfordulóját. A múltat jól kell ismernünk, hogy a jövőt biztosan tervezni tudjuk. A múlt nem csak az, ami megmaradt belőle: néhány tárgy, lelet, esetleg frás vagy monda. Ezeket megkeresve, felkutatva kell nekünk a szívünkbe zárt ősi tudattal éreznünk a valóságot, hogy elődeink hazát kerestek, amelyet nekünk, az utódoknak kell megtartani.

A honfoglalás

A Kárpát-medence egészére kiterjedő birodalmat először a hunoknak sikerült létrehozni. A rómaiak csupán a Dunántúlon alapítottak tartományt, Pannóniát. A hunok csillaglagosan letűnése után az avarok alapították ismét birodalmat. A harcias avarok komoly veszélyt jelentettek a frank birodalomra, ezért a frankok mindent elkövettek a leverésükre, ami sikerült is, és a mesés kincsekkel nyugatra vitték. De a rómaiakhoz hasonlóan csak a nyugati részeket tudták a birodalmukhoz csatolni és néhány kis szláv fejedelemséget támogatni. Az ország nagy része azonban hatalmi rendszer nélkül maradt. A kis népek és törzsek bizonyos védelmet kaptak a nagy birodalmaktól, ha bebódoltak. Ha viszont megerősödtek, tehernek érezték a fennhatóságot és szabadulni igyekeztek.

A magyar törzsek sokáig kazar fennhatóság alatt éltek. A legalkalmasabb időpontban a hét magyar törzs szövetséget kötött, nemzetté kovácsolódott, és a kazar birodalomból kiválva saját hazát indultak keresni. Ez a szövetség a *verszerződés* Magyarország legrégibb, de csak a krónikákban fennmaradt alapszerződése.

Miután a magyarok Lebédjából Etelközbe indultak, a hét vezér, a hagyományok szerint (Névtelen Jegyző, 6. fe.) „saját véreket po-

gány szokás szerint egy edénybe bocsátva”, a következőkre esküdött meg:

1. „Amíg életök tart, mind magunknak, mind maradékaiknak vezére mindig Álmos nemzetségéből legyen.”

2. „Valami jót munkájokkal szerezhetnek, abból közülük senki se legyen kiráva.”

3. „Azokat a fejedelmi személyeket, akik Álmost szabad akaratukból választották urukká, se magukat, se fiaikat sobase rekesszék ki a vezér tanácsából és az ország tisztjéből.”

4. „Ha utódaik közül valaki hűtlen lenne a vezér személye iránt, a vétkesnek véret ontásák, miként az ő véruk omlott abban az esküben, amelyet Álmos vezérnek tettek.”

5. „Ha valaki Álmos és a többi fejedelmi személyek utódaiból esküjük állapotát meg akarná szegni, átok alá legyen vetve mindörökké.”

A kettős honfoglalás szerint a 600-as években a magyarok egy része már bizonyosan itt volt a Kárpát-medencében. Talán a hívásukra, vagy a felderítők vitték a hírt Árpád fejedelemnek, hogy most van a legalkalmasabb időpont komolyabb harc nélkül a Kárpát-medencébe bevonulni. A magyarok bejövetele jól átgondolt, előkészített és szervezeten végrehajtott művelet volt.

Az Etelközben maradt magyarok sorsát pontosan nem ismerjük. Csodálatos, hogy a hét magyar törzs szövetséget kötött és nemzetté kovácsolódott. Még megcsofolatosabb, hogy rövid időn belül hazát kerestek és találtak. A legcsofolatosabb pedig az, hogy 1100 év után itt és most e kettős emlékművet felépíthették.

Elődeink békés szándékú és életű népek voltak. Sokat túrtek az évszázadok alatt, úgy, ahogy ma is eltúrtek mindenféle külső és belső elnyomást egy távoli jutalom reményében, ami a legjobb esetben a túlnépgyotjanul elvett javak néhány morzsója. A magyar-szert inkább vállalja az elnyomást, mintsem mások elnyomására törekedne. Régóta ennek a békés örökségnek a hátrányait érezzük.

Az emlékmű

Mindenkinek köszönöm a segítségét, amellyel hozzájárult az emlékmű elkészítéséhez. Köszönöm cégtűknek, a Mecseki Erdészeti Részvénrtársaságnak, személy szerint Káldy József vezérigazgató úrnak anyagi és erkölcsi támogatását. Köszönöm Felcser László úr tervezésben nyújtott segítségét, a Polgármesteri Hivatalnak az engedélyek gyors kiadását, Majsai László úrnak az andezit-, a fonolit-, a gránitköveket, Palotás Antal úrnak a vörös homokkövet, Horváth Tibor úrnak a rózsá- és zöldkristályos mészköveket. Köszönöm Albrecht János építészvezető úr szorgos munkáját.

Köszönöm a bányászoknak, hogy az évek alatt sok-sok türelemmel megtanították a felszíni kőzetek megkülönböztetésére, ami feltehető volt az emlékmű állításának.

A hét kőből álló emlékmű egyik táblája annak a törzsszövetségnek állít emléket, amely a magyarságot nemzetté kovácsolta. A másik oldalon pedig a sikeres honfoglalás 1100. évfordulóját hirdeti a tábla. Hogy melyik az egyik vagy másik oldal, ez kérem, attól függ, hogy a Tubestről vagy a Remeterét felől érkezünk-e. Bárholman is érkezünk, az emlékművet körüljárva mind a táblákat, mind a kővek nevét elolvashatjuk. A hét kő közül számomra a legnagyobb meglepetést az iteni szürke kő, illetve a csiszolata okozta. Nem gondoltam volna, hogy ilyen szép fényű lesz. Az emberek szívéről, amely sokszor köből van, miért nem lehet így a kemény kőget lefaragni?

Sikerült helyreállítani a Csörgőy Titusz-emlékművet. Megemeltük és egy fonolit alapra helyeztük. Régen volt itt – előtűnk középen – egy madáretető is, amelyet szintén leromboltak. Most már a forgalom miatt nem lehetne ide tenni, ezért az erdőbe építettünk egyet, itatóval együtt. Sajnos, itt a környéken nincs víz, ezért nekünk kell felhozni. Kérem a kedves kirándulókat, hogy akik autóval jönnek, hozzanak a madáritatóba vizet. Fgyszerre 5 liter fér bele. Megtáltuk

a régi madáretető fedlapját, emlékként letettük ide a földre. A fővádszór elmondása szerint egy szép odútelep is volt itt. Mi a körszékányméntén helyeztük el az odúkat, amelyeket a madarak már el is foglaltak.

Jelszó:

*Szeresd, tiszteld hazánkat
az 1100 éves Magyarországot
és dolgozz sokat érte!
896-1996*

Neves elődeink márványba vésett tanácsai nekünk, utódoknak is szólnak. Ne siessünk mindig, ne menjünk el mellettük érzéketlenül, hanem gondolkozzunk el rajtuk és, ha lehet, fogadjuk is meg őket! Két táblát szeretnék a szíves figyelmükbe ajánlani, amelyek több száz kiemeltől távol vannak egymástól, de biztos vagyok benne, hogy mindnyájan sokszor elmentünk már előttük. Az egyik erdőben van, Sopronban, a Deák-kúti forrásnál. Ha jól emlékszem, így szól:

*Itt lobogott egykor
Deákút vármegye zászlaja,
Szelleme most is int,
Ifjú, szeresd a hazát!*

A másik itt van Pécssett a belvárosban:

*„Születtem, szerettem hazánkat, s dolgoztam érte.
Ez az életem története.
Tegyetek Ti is így, tanítsátok utódaitokat,
s ha azok is ezt teszik, akkor Magyarország boldog lesz.”*

Ezt vallotta és írta „minden idők magyarjának” a „Magyar Horatius”, a pálos költő és történetíró, Virág Benedek (1754-1830). Itt a Jakab-hegy árnyékában őt kellett idéznem.

Fogadjuk meg elődeink tanácsát: szerezünk hazánkat és dolgozzunk érte!

Az erdészek hosszú távon gondolkodnak

Azt mondják, hogy az erdészek különcök, másként gondolkodnak, mint a többiek. Ez igaz is, meg nem is. Az erdész végérfordulóban gondolkodik, de legalábbis üzemtervi időszakokban, évtizedekben. Jól tudja, hogy a nemes fák végérfordulója sokkal hosszabb, mint a saját élete, a szolgálat idejéről nem is beszélve. Ha az erdész elveti a tölgymakkot, jól tudja, hogy a véghasználatkor más fogja a termelést levelezni. Az erdő mindig elődeiktől kapják, a jó gazda gondosságával kezeli szolgálati idejük alatt és majd átadja az utódainak. Ez az élő kapcsolat a múlttal és a jövővel a mindennapok gyakorlatában állandóan jelen van. Nem évszázadonként egyszer lejártszódo folyamatról van szó, hogy elültetik a csemétét vagy elvetik a makkot, és majd száz év várakozás után learatják a munkájuk gyümölcsét. Csodálatos világ az erdő. Térben és időben egyszerre minden korosztály jelen van benne. Ha végigsétálunk a kerülletben a vágásterület feljúlton, fiatalosan, rudason az öreg erdőig, a múltban és jövőben egyszerre járva, látni lehet, milyen volt az erdő ötven éve és milyen lesz ötven év múlva. Az erdő élete örök: az erdész csak kihasználja – jól vagy rosszul – a természet adta lehetőségeket. Ha jól használja ki, az erdő biztos jövedelmet ad, ha rosszul dönt és rablogázkodást végez, az erdő pusztulásnak indul. A jó vagy rossz gazdálkodás közül nem mindig választathat szabadon a szakma. Rengeteg a kényszerítő erő, amely mind egyet akar, minél több pénzt – sokszor indokolatlanul – kivonni az erdőből, és ez az, aminek meg a gondolatától is a hideg fut végig az erdész hátán.

Az erdőgazdasági üzemtervek általában tíz évre érvényesek. Tíz év faktormelési előírásából választhat évenként az erdész, illetve az éves tervek ügy kell összeállítania, hogy minden évben közel azonos munka és bevétel is legyen az egész fatermelési folyamatra nézve a különböző fajok eltérő vágaskora szerint. Mást jelent ez itt a városi erdő molyhos tölgyesében, mást az északi oldalak bükkö-

seiben vagy az ormánsági kocsányos tölgyesekben. Az erdészek tehát – az üzemtervi időszakon belül – mindig már egy évvel előbb pontosan tudják, hogy mit kell elvégezniük az emberöltőnél is hosszabb termelési folyamatban.

A nemzetgazdaság más ágazataiban sajnos nem mindig van így. Hányszor lehet hallani, mit törődjék azzal, hogy mi lesz egy év múlva, amikor még azt sem tudom, mit hoz a holnap. Minden lehetőséget ki kell használni, mert ha nem érn, akkor más fogja – minden bizonnyal sokkal könnyörelenebbül – megtenni. Ez az egyik legveszélyesebb gondolkodás: minden biztonsági, gazdasági és takarékosági elvet félredobva, a pillanatnyi lehetőségeket kihasználva zsebre tenni azt, ami a jövőben bőségesen kamatozna. A legszomorúbb az, hogy ezzel többszörös kárt okoznak az utódoknak, ami beláthatatlan, illetve nagyon is belátható következményekkel jár.

Hány embertől hallani, hogy minél ütésesek fát, amikor nem érem meg, hogy termőre forduljon? Ezt erdészről még sohasem hallottam. Az erdészeket a jövőbe vetett hitük segíti, hogy életük végéig töretlen energiával és örömmel ültessék a csemétéket az utódoknak, a jövő számára.

Ne legyünk türelmetlenek, vegyük észre azt a néhány apró eredményt, amely mutatkozik már:

- Feléjdt a Mecsek Egyesület.
 - Újraépült a lerombolt Tubcs-kilátó. Lassan, de épült.
 - A Rotary körszékányméntén zománctáblái elkészültek. A mai napra terveztek az átadást, de a téli jég ügy összetörte a fákat, hogy el kellett halasztani.
 - Lehet újra Hubertus miséket tartani.
 - A Jakab-hegyen ismét volt búcsú.
 - Könnyebben lehet vadászfegyver-engedélyt kapni. Igaz, hogy drágán.
 - Megnyiták az első erdei iskolák a Mecseken: Árpádtetőn és Sasrétén.
 - Vannak magánerdők, igaz még nincs sok köszönet bennük.
- Ezek azok az apró jelek, amelyekre egy évtizede még gondolni sem lehetett!

Csak magunkra számíthatunk

Merjünk binni a jövőben! Ne gondoljuk, de főleg ne mondjuk, hogy kár minden erőfeszítésért, semmin sem lehet változtatni. Vegyünk példát a fák türelméről és kitartásáról, amikor éveken át várnak a kedvező alkalomra, amelyet azonnal ki is tudnak használni. De a becsületes harcban joggal elonyt egyik sem vesz igénybe a másikkal szemben, amikor egymással versengve törnek a fény felé. Ne hagyjuk, hogy minden elvegyenek tőlünk, hogy helyettünk mindig mások döntsenek, más jöjjön ki az utunkat, amely elvezet sok áldozat árán Európába. Nekünk már nem kell Európába menni, mert itt voltunk, vagyunk már régóta. Arról se feledkezzünk meg, hogy sokan közülünk éppen nyugatról jöttek. Elég volt már a sok homályos távoli célokhoz vezető utakon járkalni, amelyekről mindig kiderült előbb-utóbb, hogy hamisak. Sajnos sok mindent egészen másként tanítottak vagy egyszerűen elhallgattak előlünk. Nekünk kell az igazságot megkeresni, sok-sok fáradsággal, és ha megtaláltuk, kezdhessük el a jövő tudatos építését. Ne hívzunk mindent a véletlenre. Csak magunkra számíthatunk, őseink szorgalmát és kitartását mi is örököltük, és ha a vérszerződés szellemében összefogunk, közös munkáinknak lesz gyümölcse. Csak az a fontos, hogy megtaláljuk a biztos jövőhöz vezető utat. Mi erdészek sokféle úton járunk vagy kénytelenek vagyunk járni. Köves, sziklás, homokos vagy meredek utakon. Még felsorolni is nehéz lenne valamennyit. De, ha nincs kényszerítő körülmény, a sok út közül mindig a legjobbat kell választani. És a legjobbat tűnő út lehet vízes, lehet köves, lehet rögös. De a sáros út is egyszer felszárad, közben mi is építünk rajta, vagy a körülmények is javulhatnak, és előbb-utóbb célba is fogunk érni. A sikeres célbaéréshez és összefogáshoz kívánok mindenkinek jó szerencsét!

Údv az erdészek!

Tóth Aladár